

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 27 października 2011 r.

ZSS/500/23/2011/AK

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej

uprzejmie informuję, że coraz częściej wpływają do mnie skargi od rodziców, którzy wskazują, iż w następstwie skorzystania z ulgi podatkowej (prorodzinnej) na dziecko, o której mowa w art. 27f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307 z późn. zm), pozbawieni zostali prawa do zasiłku rodzinnego bądź świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm) oraz art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.) dochodem, na podstawie którego ustalane jest prawo do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego są m.in. przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (od dnia 1 stycznia 2012 r. przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27, 30b, 30c i 30e ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych), pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie społeczne niezaliczane do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Ulga, o której mowa na wstępie, odliczana jest od podatku. Skorzystanie z ulgi prorodzinnej powoduje wzrost dochodu netto,

co może doprowadzić do utraty prawa do zasiłku rodzinnego i przysługujących do niego dodatków bądź prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Celem wprowadzenia ulgi prorodzinnej było wspieranie rodzin poprzez system podatkowy, natomiast w efekcie skorzystania z tego odliczenia niektóre osoby zostały pozbawione prawa do świadczeń.

Wobec powyższego, na podstawie art. 3, 10, 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych, w wyniku których skorzystanie z ulgi podatkowej na dziecko nie będzie pozbawiało wnioskodawcy prawa do zasiłku rodzinnego na dziecko bądź prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osoby uprawnionej.

z szacunkiem
Marek Dymalski

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Władysław Kosiniak-Kamysz

Warszawa, dnia listopada 2011 r.

DSR-I-0712-10-1-GM/11

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Ministrze

Odpowiadając na pismo z dnia 27 października 2011 roku, znak: ZSS/500/23/2011/AK, w sprawie obliczania dochodu rodziny przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, uprzejmie wyjaśniam.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.), dochodem, na podstawie którego ustala się prawo do świadczeń rodzinnych (z wyjątkiem prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, które nie zależą od dochodów rodziny) są m.in. przychody podlegające opodatkowaniu na zasadach ogólnych na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, pomniejszone o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. W związku z tym, podstawą do ustalenia prawa do świadczeń rodzinnych uzależnionych od kryterium dochodowego jest tzw. dochód netto, czyli dochód pomniejszony o wszystkie wymienione wyżej składowe. Przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego dochód rodziny, zgodnie z art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 192, poz. 1378 z późn. zm.), oblicza się na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Natomiast w myśl art. 27f ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307 z późn. zm.), ulga podatkowa z tytułu wychowywania dziecka (tzw. ulga prorodzinna) odliczana jest od podatku. Jej wysokość w przypadku dochodów z 2010 r. stanowiących podstawę do ustalenia

prawa do świadczeń rodzinnych w okresie zasiłkowym 2011/2012 wynosiła 1112,04 zł na każde wychowywane dziecko, na które podatnik był uprawniony do ulgi.

Zatem, w sytuacji skorzystania przez podatnika z przysługującej mu ulgi prorodzinnej odliczanej od podatku, podatkiem należnym jest wartość podatku pomniejszona o kwotę przysługującej ulgi. Zmniejszenie wartości należnego podatku o kwotę odpisanej ulgi, a więc zmniejszenie faktycznego obciążenia podatkowego, powoduje wzrost dochodu netto, od którego zależy uprawnienie do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Jeśli dochód netto w przeliczeniu na osobę przekroczy określone ustawowo kryterium dochodowe (504 zł na osobę w rodzinie lub 583 zł jeżeli jej członkiem jest niepełnosprawne dziecko przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych i 725 zł netto przy ustalaniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego), wnioskodawca nie nabędzie do nich prawa.

Trzeba zauważyć, że również skorzystanie z każdego z innych rodzajów ulg podatkowych (np. rehabilitacyjnej, internetowej, odsetkowej, itp.), mających na celu zwiększenie dochodu pozostającego do dyspozycji rodziny, wiąże się z obniżeniem podatku należnego, a co z tym idzie - ze zwiększeniem dochodu rodziny netto, a więc stwarza ryzyko przekroczenia kryterium dochodowego warunkującego prawo do świadczeń. Należy także wspomnieć, że w przypadku wystąpienia możliwości nieuzyskania prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego na skutek skorzystania z ulg podatkowych, w tym z ulgi prorodzinnej, do podatnika należy wybór, z której z form wsparcia materialnego na rzecz rodziny (albo z systemu świadczeń albo z podatkowej ulgi prorodzinnej) chce skorzystać.

Z powyższych zapisów, ustalających zasady obowiązujące przy obliczaniu dochodu uprawniającego do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynika, że intencją ustawodawcy było ustalenie progu dochodowego wyznaczającego określony krąg rodzin, które państwo powinno bezwzględnie wesprzeć przyznając im świadczenia socjalne, m.in. zasiłki rodzinne z odpowiednimi dodatkami i świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Przyjęto zasadę, że podstawą przy ustalaniu dochodu jest dochód netto po odliczeniu kosztów uzyskania dochodu, składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i zdrowotne oraz podatek. W związku z powyższym, jeżeli rodzina skorzysta z przysługującej jej ulgi prorodzinnej, która jest odliczana od podatku, to tym samym wartość podatku należnego pomniejsza się o przysługującą ulgę, co tym samym powiększa dochód netto rodziny.

Przy tak przyjętej zasadzie żadna z rodzin wychowujących dzieci, która skorzystała z wszelkich przysługujących jej możliwości zmniejszenia wysokości podatku należnego,

której dochód nie przekroczy kryteriów dochodowych, o których mowa w ustawie o świadczeniach rodzinnych i ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, nie zostanie pozbawiona prawa do tych świadczeń. Z tego też względu nie wydaje się zasadne „burzenie” tej zasady poprzez podejmowanie inicjatyw wprowadzających dodatkowe preferencje przy ustalaniu progu wsparcia dochodowego rodzin wyrażonego w kryterium dochodowym.

Należy przy tym dodać, że w ustawie o świadczeniach rodzinnych przyjęty jest mechanizm kontynuacji wypłaty zasiłków rodzinnych przy niewielkim przekroczeniu kryterium dochodowego. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenia przysługują także w sytuacji, gdy przeciętny miesięczny dochód netto rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza ustawowe kryterium o kwotę nie wyższą niż kwota najniższego zasiłku rodzinnego, ten zaś wzrósł do kwoty 68 zł (np. dla czteroosobowej rodziny z dwojgiem dzieci dopuszczalne przekroczenie kryterium dochodowego wzrasta o 80 zł i wynosi 272 zł). Trzeba jednak pamiętać, że w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego w następnym okresie zasiłkowym świadczenia rodzinne już nie będą przysługiwać. Rozwiązanie dotyczące przekroczenia kryterium dochodowego nie jest zastosowane przy ubieganiu się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Natomiast odrębną kwestię stanowi wysokość kryterium dochodowego i zasadność okresowego podwyższania tego poziomu. Wysokość świadczeń rodzinnych nie podlega corocznej waloryzacji, ale procedurze weryfikacji dokonywanej co trzy lata i nie oznaczającej obowiązkowej zmiany wysokości weryfikowanych kwot. Ostatnia weryfikacja była przeprowadzona w 2009 roku. Zakres tej weryfikacji określiło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2009 roku w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę do ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 14 sierpnia 2009 roku Nr 129, poz. 1058). Jak wynika z tego rozporządzenia nie zostały zmienione kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych, co jest związane z trudną sytuacją budżetu państwa. Natomiast od 1 listopada 2009 roku zostały podwyższone o ok. 40% wysokości zasiłku rodzinnego, o ok. 24% została podwyższona kwota świadczenia pielęgnacyjnego. Kolejna weryfikacja będzie przeprowadzona 1 listopada 2012 roku.

z poważaniem

Władysław **MINISTER** Kosiniak-Kamysz
Władysław Kosiniak-Kamysz